

ΝΙΚΟΣ Α. ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ, *Λόγος και μύθος με βάση την αρχαία ελληνική φιλοσοφία*, έκδοση δεύτερη, έκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1990, 200 σελ.

Στή σειρά «Φιλοσοφική και Θεολογική Βιβλιοθήκη» εμφανίσθηκε ως 12ος τόμος τό παραπάνω έργο του καθηγητή τής φιλοσοφίας στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Νίκου Ματσούκα, που είδε για πρώτη φορά τό φως τής δημοσιότητας τό 1976. Μετά τήν εϋμενή υποδοχή εκείνης τής έκδοσης και λαμβάνοντας υπόψη νεώτερες εργασίες στον ελληνικό και διεθνή χώρο ό συγγραφέας προχώρησε στη βελτιωμένη δεύτερη έκδοση.

Μύθος και λόγος μοιάζουν νάναι αντίθετα. Τό ένα γεννιέται στην Ανατολή και τό άλλο στη Δύση. Ο μύθος συγγενεύει με τή θρησκεία και ό λόγος με τήν επιστήμη. Πώς όμως σχετίζονται αυτά τά δύο στοιχεία, τό μυθικό και τό λογικό, μέσα στην αρχαία ελληνική σκέψη; Σέ απάντηση αυτού του έρωτήματος αποδύεται ό συγγραφέας με βάση τά πηγαία κείμενα.

Στά τρία πρώτα κεφάλαια επιχειρεί μιάν ανατομία των έννοιων του κόσμου (σελ. 37-71), του ανθρώπου (σελ. 73-102) και του χωροχρόνου (σελ. 103-130) στην αρχαιοελληνική φιλοσοφία. Στο ένδιάμεσο Δ' κεφάλαιο (σελ. 131-151) διερευνάται ή λειτουργική σχέση ανάμεσα στο μύθο και στο λόγο. Τά δύο άκροτελεύτια κεφάλαια σπουδάζουν τήν «μετακένωση» τής αρχαιοελληνικής σκέψης στο νεώτερο δυτικό πολιτισμό διαμέσου του μεσαιωνικού χριστιανισμού (σελ. 153-170) καθώς επίσης τήν μετάγγιση του κλασσικού ελληνικού κοσμοειδώλου στη βυζαντινή παράδοση και τήν ανατολική πατερική σκέψη (σελ. 171-190).

Αν ισχύει ότι «σοφόν τό σαφές», τότε τό έργο του κ. Ματσούκα είναι κάτι περισσότερο από φιλόσοφο, είναι σοφό, διότι διακρίνεται για τή σαφήνειά των θέσεων του, όπως επίσης και τήν πλούσια παράθεση τεκμηρίων από τίς πηγές του αρχαιοελληνικού στοχασμού. Ίσως χρειαζόταν κάπως περισσότερο συζήτηση του συγγραφέα με τή σύγχρονη ξένη βιβλιογραφία, τόσο την θρησκευολογική (π.χ. Μ. Eliade, *Mythes, Rêves et Mystères*, 1957) όσο και τή φιλοσοφική (λ.χ. Η. Blumenberg, *Arbeit am Mythos*, 1979). Ωστόσο ή έμβριθής μελέτη των πηγών καθιστά τό έργο αυτό πολύτιμο βοήθημα για μιά πρώτη έπαφή με τήν αρχαιοελληνική φιλοσοφία.

ΔΡ. ΜΑΡΙΟΣ Π. ΜΠΕΓΖΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΡΟΥΣΣΟΥ, *Ήράκλειτος (Περί φύσεως)*, Αθήνα, Παπαδήμας 1987, 35* + 211 σελίδες.

Το νέο βιβλίο του κ. Ρούσσου έχει ήδη παρουσιασθεί και κριθεί από τον κ. Χρίστο Α. Τέζα («Δωδώνη», 16 [1987] 253-257). Η κριτική παρουσίαση του κ. Τέζα, διεξοδική και θετική για το βιβλίο, δεν επισημαίνει —κατά τίς εκτιμήσεις μου— κύριες αρετές της νέας προσφοράς του κ. Ρούσσου σε βαθμό που επιβάλλεται, όπως νομίζω, κριτική αναψηλάφηση με το πνεύμα αυτό επιχειρώ αυτήν τήν απροκατάληπτη παρέμβασή μου.

Τό νέο βιβλίο του κ. Ρούσσου αποτελείται από τον «Πρόλογο», την «Ιστορική εισαγωγή», τα «Αποσπάσματα» και την αντίστοιχη νεοελληνική Μετάφρασή τους, τίς «Ερμηνευτικές σημειώσεις», τίς «Αρχαίες μαρτυρίες», το «Λεξιλόγιο» των αποσπασμά-